

Bibliotekslagen, § 7b, föreskriver att kommuner och landsting antar planer för biblioteksverksamheten.

Förslaget till biblioteksplan utgår från bibliotekslagen, Unescos folkbiblioteksmanifest och Unescos skolbiblioteksmanifest. Samtliga dessa dokument finns med som bilagor.

BIBLIOTEKETS UPPGIFTER

- Bibliotekets huvuduppgift är att verka för läsning, information, lärande, bildning och upplevelser samt för att databaserad information görs tillgänglig för alla.
- Biblioteket arbetar för att **alla** människor, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk, yrke, hälsa, politisk uppfattning, samhällsklass, bostadsort, handikapp... ska kunna ta del av bibliotekets tjänster och känna sig hemma på biblioteket. De människor som inte själva kan besöka biblioteket på grund av t ex handikapp, ålder eller sjukdom ska kunna få service genom bibliotekets tjänst, "Boken kommer". Särskild uppmärksamhet skall ägnas barn och ungdomar, funktionshindrade, invandrare och andra minoriteter.
- Biblioteket har stor betydelse genom att erbjuda ett neutralt offentligt rum som relativt kravlöst erbjuder alla människor utrymmen för olika former av möten, inte bara med ny kunskap, nya upplevelser och inspiration utan också med andra människor. Biblioteket kan sägas vara ett "samhällets vardagsrum".
- Bibliotekets öppethållande skall vara generöst. Är biblioteket inte öppet så skall man via bibliotekets hemsida dygnet runt kunna söka kunskap och information. Man skall också via hemsidan kunna söka i bibliotekets katalog, kunna förnya lån samt göra beställningar på böcker mm.
- Biblioteket skall genom sitt kvalitativa medieurval erbjuda ett aktuellt mediebestånd – ideologiskt, politiskt och religiöst neutralt – med ett rikhaltigt urval av fack- och skönlitteratur, dagstidningar och tidskrifter, talböcker, hörböcker, språkkurser, filmer, material för släktforskning mm, anpassat efter kommuninvånarnas behov. Genom en allsidig hembygdssamling skall invånarnas möjligheter att lära känna sin hembygd, dess kulturarv, traditioner, seder och bruk främjas. Biblioteket bör också tillhandahålla relevanta databaser.
- Bibliotekets tjänster skall i möjligaste mån vara gratis.

LÄSNING

Att läsa, att kunna tillgodogöra sig olika texter – allt från texter som ger ny faktakunskap till texter som berikar fantasin – innebär dels att vidga sina egna referensramar – "växa som människa" - dels att utveckla sitt språk och hålla det levande. Ett väl utvecklat språk och breda referensramar är en förutsättning bl a för att kunna delta i olika former av utbildning, "det livslånga lärandet". Läsning bidrar också, inte minst hos barn, till att utveckla kreativitet och inlevelseförmåga, empati. Läsning ger kunskap om verkligheten och omvärlden, hjälper oss att bättre förstå våra medmänniskor och ger upplevelser, glädje och livslust.

Särskild uppmärksamhet skall ägnas **barns läsvanor och språkutveckling**. För att skapa och stärka barns läsvanor redan från tidig ålder bör samarbete ske med **BVC, barnomsorg och skola som tillsammans med folkbiblioteket också har ansvar för barns och ungdomars läsning**.

Biblioteket saknar barnbibliotekarie som i samarbete med BVC, barnomsorg och skola skulle kunna ägna särskild uppmärksamhet åt barns läsning.

Samarbete BVC:

2

Biblioteket

- ombesörjer inköp/utdelning av 2,5-årsboken
- deltar i föräldrainformation
- ombesörjer bokdepositioner i BVC: s, vårdcentralens och folktandvårdens väntrum

Samarbete barnomsorg:

Biblioteket

- ombesörjer bokdepositioner hos dagbarnvårdare och daghem/fritidshem. Barnen är i möjligaste mån själva med och väljer ut böckerna på biblioteket
- deltar i föräldramöten
- ger bokinformation till förskolepersonal
- ordnar sagostunder: öppna för alla barn ca 3-5 år
- delar ut Kulturrådets årliga katalog över nyutkomna barn- och ungdomsböcker till alla barn inom skola/förskola/barnomsorg
- tillhandahåller lokaler/utställningshall om barnomsorgen vill göra en utställning

Samarbete skola:

Biblioteket (= kommunbiblioteket)

- sammanställer årligen en ansökan till Kulturrådet för att få del av det bidrag som Kulturrådet tillhandahåller för inköp av böcker till folk- och skolbibliotek. När anslaget beviljats sköts inköpen av böckerna genom biblioteket som också svarar för redovisningen till Kulturrådet.
- håller bokprat för de klasser som önskar det
- ombesörjer bokdepositioner till de klasser som önskar det
- erbjuder ett rikt urval av skön- och facklitteratur för barn och ungdom
- anpassar hemsidan med tanke på skolans behov
- inbjuder till visningar av hemsidan och tipsar om hur man kan söka information
- inbjuder till biblioteksvisning
- tillhandahåller utställningslokaler om någon klass vill ställa ut
- söker stimulera till läsfrämjande åtgärder och är en resurs vid temaarbeten

Övrigt

- Biblioteket ordnar sagostunder för barn 3-5 år i biblioteket, Österbymo. Önskvärt är att också kunna ha sagostunder i fler av kommunens delar.
- 1-åringar: alla 1-åringar får en bokgåva. Gåvan åtföljs av en informationsbroschyr som handlar om barns språkutveckling och läsningens betydelse för den. I broschyren finns också lästips.

Äldreomsorg

Biblioteket

- ombesörjer regelbundet bokdepositioner till Solängen. Hörböcker, talböcker och böcker med stor stil skall alltid ingå i depositionen
- ombesörjer att gästerna på Solängen och Villa Vallmo liksom vårdnadstagare i hemtjänsten får böcker mm hem till sig om man så önskar
- informerar gäster och personal om de tjänster som biblioteket erbjuder
- inbjuder pensionärsföreningar att besöka biblioteket för att informera om bibliotekets tjänster eller kommer ut till föreningen och informerar.

INFORMATION. DATABASERAD INFORMATION.

Boken och tryckta medier utgör fortfarande basen när man söker information. Det är viktigt att bibliotekets mediabestånd håller hög klass och bredd samt, inte minst, innehåller information som är aktuell.

Alltmer information kan nu också sökas via databaser och via Internet. Internet liksom många databaser är tillgängliga dygnet runt.

- god tillgång till relevanta databaser
- hög kompetens när det gäller informationssökning
- en innehållsrik attraktiv hemsida som regelbundet uppdateras och där en särskild sida vänder sig till skolans elever och personal. Släkt- och hembygdsforskning, det för Ydre "unika", bör också uppmärksammas på hemsidan.
- publika datorer med snabb uppkoppling. Biblioteket ska också informera om de regler (se bilaga) som gäller för användandet av datorerna
- visningar för att lära ut hur man genom att använda bibliotekets hemsida kan söka information, böcker och annat informationsmaterial som t ex tidnings- och tidskriftsartiklar. Särskild vikt skall läggas vid att visa hur man söker i bibliotekets och i andra biblioteks kataloger samt hur man på nätet kan låna om, beställa och reservera böcker och andra medier dygnet runt.
- visningar av biblioteket och bibliotekets utbud

BILDNING, LÄRANDE

Kraven på utbildning, fortbildning och kompetensutveckling ökar inom de flesta områden i samhället och man talar om "det livslånga lärandet". Högskoleutbildningen har byggts ut och decentraliserats, IT-baserade distansutbildningar har tillkommit och i många kommuner har lärcentra etablerats. Många pendlar till högskoleutbildningar medan andra studerar på distans. Gemensamt för alla som studerar är att man behöver litteratur, tillgång till databaser, datorer, studieplatser och hjälp med att söka information. Biblioteket måste skapa goda förutsättningar för studier och lärande.

Biblioteket ska

- erbjuda fjärrlån av böcker som inte finns i bibliotekets bestånd
- visa hur man på olika sätt kan söka information samt hjälpa till med att beställa tidnings- och tidskriftsartiklar eller annat material som inte finns på biblioteket
- ha aktuell referenslitteratur och användbara databaser
- erbjuda en lugn studiemiljö
- tillhandahålla "bra" datorer
- erbjuda studiecirkel, föreningslivet och näringslivet visning av biblioteket och bibliotekets hemsida samt erbjuda hyra till låg kostnad av dataprojektor/dator.
- samarbeta med lärcentrum

UPPLEVELSER

Biblioteket ska fungera som ett lokalt kulturcentrum och en mötesplats dit alla ska känna sig välkomna och där också alla ska kunna delta i olika arrangemang eller själva stå som arrangörer i bibliotekets lokaler.

Biblioteket erbjuder

- utställningar och program av olika slag för både barn och vuxna då medel/anslag för detta finns
- lokaler för barnomsorg/äldreomsorg/skolklasser/föreningar/företag/politiska partier/studieförbund om man vill ordna en utställning, ett kulturprogram eller ett informationsmöte

MARKNADSFÖRING

God, genomtänkt och regelbundet återkommande marknadsföring är mycket viktig för att göra biblioteket och dess tjänster kända.

God marknadsföring är bl a

- kunnig, engagerad, vänlig, intresserad och serviceinriktad personal
- ett rikt och aktuellt utbud av olika medier
- trivsamma tillgängliga lokaler som är lätta att hitta i och till
- ett generöst öppethållande
- en innehållsrik hemsida som regelbundet uppdateras

Ett förslag till marknadsföringsplan bifogas.

ÖVRIGT

4

Lokaler

För att fungera som folk- och skolbibliotek bör lokalerna uppfylla följande krav: de bör vara trivsamma, lätta att arbeta och hitta i, tillgängliga för alla samt vara placerade och väl skyltade så att folk hittar till dem. Skolbiblioteken bör också vara centralt placerade i skolan samt öppna och helst bemannade hela skoldagen.

En genomgång av bibliotekslokalerna i kommunen visar följande:

- kommunbiblioteket i Österbymo uppfyller kraven
- folk-och skolbibliotekslokalerna i Hestra är mycket trånga och därmed inte tillgängliga för alla samt tungarbetade. De ligger nära skolan. Önskvärt är en centralt placerad större lokal inne i skolan, öppen hela skoldagen
- Rydsnäs, Ydreskolan Grabe, Ydreskolan Bule och Ydreskolan Hjelm uppfyller kraven och är öppna hela skoldagen
- Asbyskolan saknar numera bibliotek och har sina böcker spridda runtom i skolan. Önskvärt är en egen lokal till biblioteket, ett skolbibliotek, centralt placerat i skolan och öppet hela dagen.

Personal

På kommunbiblioteket finns bibliotekschef (100 %), kanslist (50 %) och timanställd personal (3 timmar/vecka, Hestrafilialen). På skolorna finns lärare med särskilt ansvar för biblioteken.

Önskvärt är

- att en barnbibliotekarie med övergripande ansvar för såväl folk- som skolbiblioteken anställs. För att ha närhet till såväl elever som personal, vara en resurs, bör tjänsten placeras på skolan.
- att all personal på folk- och skolbiblioteken ges möjlighet att delta i olika former av utbildning, dels för att hålla kompetens och kunskaper levande men också för att träffa kollegor och få inspiration och idéer

Samarbete

För att skapa bästa möjliga service, inte minst när det gäller fjärrlån av böcker mm och för att utveckla verksamheten, samnyttja resurser och ta vara på andras kunskaper, "spetskompetens", bör biblioteket samarbeta med kommun- och högskolebibliotek i Sverige samt med Länsbibliotek Östergötland.

Service, bemötande

Det är viktigt att våra besökare upplever att vi är intresserade av att få synpunkter och förslag, såväl positiva som negativa, och att alla synpunkter/förslag beaktas. Ofta är detta något som berikar verksamheten. Ev klagomål skall alltid tas på allvar och bemötas korrekt och med respekt och vänlighet. Har biblioteket på något sätt brustit i service eller bemötande så är vi naturligtvis mycket angelägna om att snabbt kunna rätta till detta och dra lärdom av det som hänt.

BILAGOR

Bibliotekslagen
Unescos folkbiblioteksmanifest
Unescos skolbiblioteksmanifest
Låneregler, Ydre kommunbibliotek
Datorer på biblioteket: regler
Marknadsföringsplan, Ydre kommunbibliotek